

Походзей І. І.

Музичні училища України в системі підготовки мистецьких кадрів: історія, стан, перспективи

Музична освіта в Україні на зламі тисячоліть перебуває у стані пошуку шляхів найбільш оптимального розвитку, зберігаючи при цьому найкращі традиції і здобутки мистецьких шкіл, визнаних на міжнародному рівні. Такий підхід лежить в основі адаптації мистецької освіти до Болонського процесу (приєднання у травні 2005 року, м. Берн), він набув особливої актуальності після підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ратифіковано 16.09.2014)¹.

Музичні училища в Україні є важливою ланкою багаторівневої системи музичної освіти (школа – училище – академія) і становлять основу в структурі спеціальних навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців із музичного мистецтва. Упродовж майже цілого століття (1868 – 1967 рр.) в Україні було створено 33 музичні училища, у яких до 1991 року надавали середню спеціальну освіту. Законодавчо вони були визнані як середні спеціальні музичні навчальні заклади, які забезпечують підготовку артистичного персоналу для професійних (провідних аматорських) мистецьких колективів, викладачів дитячих музичних шкіл. Музичні школи готують абітурієнтів для училищ, а їх випускники удосконалюють свій фах у музичних академіях (консерваторіях). Така трирівнева система музичної освіти (школа – училище – консерваторія) формувалась в Україні протягом багатьох десятиліть; спираючись на найкращі традиції світової музичної культури, вона довела своє право на особливі умови функціонування. Головною її особливістю становить індивідуальна форма навчання, визначена законодавчими і нормативно-правовими актами.

З набуттям Україною незалежності (1991) усі музичні училища, які перебували на той час у державній власності, були передані на утримання регіональним органам місцевого самоврядування і органам виконавчої влади областей, АРК Крим і м. Києва. Проте координацію роботи училищ здійснює Міністерство культури України як центральний орган виконавчої влади у сфері культури².

Історія формування мережі музичних училищ бере початок у другій половині XIX століття, коли у великих містах України відкривалися відділення Імператорського російського музичного товариства (ІРМТ), а при них – музичні класи. На їх основі з ініціативи видатних музикантів і за підтримки меценатів створювалися музичні училища (див. таблицю 1). Так, з ініціативи керівництва Київського відділення ІРМТ, одним із перших було засновано музичну школу (січень, 1868), на базі якої згодом створено Київське музичне училище (1883). Головне його завдання полягало у підготовці музикантів-виконавців для Київської опери, оркестрів і хорів міста. У 1913 році на базі Музичного училища було створено Київську консерваторію зі збереженням у її структурі функцій училища як молодшого відділення, а 1928 року його відокремили від Консерваторії. У 1956 році Київському музичному училищу було присвоєно ім'я

¹ Декларація «Про приєднання України до Болонського процесу» від 19 травня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://msmb.org.ua/books/thematic_bibliography/48 – Дата доступу: 25.06.2015.

² Постанова Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2014 р. № 495 Про затвердження Положення про Міністерство культури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/495-2014-%D0%B> – Дата доступу: 15.01.2015.

Рейнгольда Моріцовича Глієра, видатного композитора, піаніста, педагога, диригента і першого директора Київської консерваторії (1914–1920), її колишнього випускника. 2008 року, враховуючи його рівень розвитку, Училище реорганізовано в Київський інститут музики імені Р. М. Глієра¹.

У дорадянський період в Україні, за прикладом Київського музичного училища, було створено вісім таких навчальних закладів, зокрема:

– **1883 року – Харківське музичне училище** за сприяння видатного диригента, піаніста, педагога і музичного громадського діяча Іллі Ілліча Слатіна (1845–1931). Навчальний заклад зазнав кілька реорганізацій: 1920 року – основне відділення музичної академії, 1921 р. – музичний технікум, 1923 р. – виконавський факультет музичного інституту, 1925 р. – знову музичний технікум, 1928 р. – музична професійна школа, 1930 р. – театральний технікум, 1934 р. – музично-драматичний технікум на правах інституту, 1936 р. – знову музичне училище. Постановою Ради Міністрів УРСР 1968 року Харківському музичному училищу присвоєно ім'я Бориса Миколайовича Лятошинського².

– **1897 року – Одеське музичне училище**, статус якого неодноразово змінювався: 1913 р. – відділення консерваторії, 1925 р. – музична професійна школа, 1930 р. – музично-театральний технікум, 1934 р. – музичний технікум (згодом училище). Постановою Ради Міністрів УРСР 1984 року училищу присвоєно ім'я Костянтина Федоровича Данькевича³. Постановою Кабінету Міністрів України 1997 року музичне училище було об'єднане з Одеським училищем культури як Одеське училище мистецтв і культури імені К. Ф. Данькевича⁴.

– **1900 року – Миколаївське музичне училище**, яке до 1919 року (перейменовано на Вільну народну консерваторію) мало назву Миколаївське імператорське музичне училище. З 1925 року музичний навчальний заклад працював як музична професійна школа, з 1931 – як музичний технікум, з 1931 – як музичне училище.

– **1901 року – Дніпропетровське музичне училище**, у складі якого були наукові класи. 1919 року його реорганізовано на консерваторію, а 1923 року – на музично-театральний технікум із правами вищого навчального закладу. У 1930 році технікуму надано статус середнього навчального закладу, а 1937 року – знову музичного училища. У грудні 1948 року Постановою Ради Міністрів УРСР училищу присвоєно ім'я Михайла Івановича Глінки. 2006 року навчальний заклад реорганізовано в консерваторію зі збереженням підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст»⁵.

¹ Волков С. М. Інституціоналізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка / С. М. Волков. – К. : І-т культурології НАМ України, 2010. – С. 60.

² Постанова Ради Міністрів Української РСР від 19 вересня 1968 р. № 475 Про присвоєння Харківському музичному училищу імені композитора Б. М. Лятошинського. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnt.lviv.ua/wpcontent/uploads.pdf> – Дата доступу: 30.06.2015.

³ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 6 липня 1984 р. № 279 Про присвоєння Одеському музичному училищу імені видатного українського композитора К. Ф. Данькевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnt.lviv.ua/wpcontent/uploads.pdf> – Дата доступу: 30.06.2015.

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁵ Рішення Дніпропетровської обласної ради від 22 березня 2006 р. № 775-33/IV Про перейменування Дніпропетровського обласного музичного училища імені М. І. Глінки в Дніпропетровську консерваторію імені М. І. Глінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dk.dp.ua/index.php?id=5> – Дата доступу: 12.06.2015.

– **1903 року** – **Полтавське музичне училище**, яке заснував і очолив видатний диригент і громадський діяч Дмитро Володимирович Ахшарумов. 1919 року училище реорганізовано в музичний технікум, а 1937 йому було повернено статус музичного училища. У січні 1953 року Постановою Ради Міністрів УРСР училищу присвоєно ім'я Миколи Віталійовича Лисенка.

– **1908 року** – **Херсонське музичне училище** з ініціативи співака, культурного діяча і просвітника Якова Володимировича Дюміна, який очолював заклад протягом 22 років. У 20–30-ті роки ХХ ст. училище зазнало численних змін назви і статусу: музична школа I–II ступенів (1920–1921), музичний технікум (1921–1922), професійна музична школа (1922–1923), професійні музичні курси (1923–1925), музпрофшкола (1925–1930), музично-театральний технікум (1930–1936), а 1936 року – знову музичне училище.

– **1910 року** – **Сімферопольське музичне училище** за сприяння Сергія Васильовича Рахманінова. Починаючи з 1911 року, навчальний заклад працював як музичний технікум, а з 1937 року – як музичне училище. У 1940 році училищу присвоєно ім'я Петра Ілліча Чайковського (після успішної постановки тут опери «Євгеній Онєгін»).

– **1911 року** – **Житомирське музичне училище**, статус якого у 1920-х роках неодноразово змінювався: музично-вокальна студія, Волинська пролетарська музична школа, Волинська музпрофшкола. У 1930 році його знову перейменовано на музичний технікум, а 1937 року – на музичне училище. У 1938 році Постановою Ради Міністрів УРСР навчальному закладу присвоєно ім'я Віктора Степановича Косенка.

Починаючи з 1919 року, протягом більш як двох десятиліть мережа музичних училищ розвивалася – було створено сім таких навчальних закладів, зокрема:

– **1919 року** – **Сумське музичне училище**, яке діяло як музична професійна школа. Наприкінці 1940-х років її перейменовано на музичне училище. Постановою Ради Міністрів УРСР 1985 року йому присвоєно ім'я Дмитра Степановича Бортнянського¹, а 1997 року – об'єднано з Сумським училищем культури у навчальний заклад Сумське вище училище мистецтв і культури імені Дмитра Бортнянського².

– **1926 року** – **Артемівське музичне училище**, перший на Донбасі середній спеціальний музичний навчальний заклад. До 1959 року музичне училище і музична школа діяли як одне ціле, містилися в одному приміщенні і їх очолював один керівник. У 2002 році навчальному закладу з ініціативи його колективу було присвоєне ім'я Івана Федоровича Карабиця, випускника училища. У лютому 2004 року було прийнято відповідне рішення Уряду України³.

– **1926 року** – **Запорізьке музичне училище** як музпрофшкола, яку у жовтні 1930 року було реорганізовано в музичний технікум. Під час Другої світової війни діяльність навчального закладу було перервано майже на два десятиліття і відновлено у вересні 1958 року як музичного училища. У 1990 році йому присвоєне ім'я Платона Іларіоновича Майбороди.

---

¹ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 14.11.1985 № 402 «Про присвоєння Сумському музичному училищу імені українського композитора Д. С. Бортнянського» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402-85-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

² Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2004 р. № 66-р Про присвоєння імені Івана Карабиця Артемівському музичному училищу та дитячій музичній школі м. Дзержинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/66-2004-%D1%80> – Дата доступу: 15.01.2015.

– 1935 року – **Донецьке музичне училище.**

– 1939 року – **Львівське музичне училище**, якому 1989 року Постановою Ради Міністрів УРСР присвоєне ім'я Станіслава Пилиповича Людкевича¹.

– 1940 року – **Івано-Франківське музичне училище**, якому 1965 року Постановою Ради Міністрів УРСР присвоєне ім'я Дениса Володимировича Січинського².

– 1940 року – **Чернівецьке музичне училище.** Постановою Ради Міністрів УРСР 1986 року йому присвоєне ім'я Сидора Івановича Воробкевича³. 1997 року Постановою Кабінету Міністрів України музичне училище було об'єднане з Чернівецьким училищем культури під назвою «Чернівецьке училище мистецтв імені Сидора Воробкевича»⁴.

Невдовзі після завершення Великої Вітчизняної війни були створені:

– 1945 року – **Дрогобицьке музичне училище** (Постанова Раднаркому УРСР 1945 р.⁵). Рішенням виконкому Львівської обласної ради народних депутатів 1995 року училищу присвоєне ім'я Василя Олександровича Барвінського⁶.

– 1945 року – **Луганське музичне училище**, яке Постановою Кабінету Міністрів України від 1997 року було об'єднане з Луганським художнім училищем, Луганським училищем культури під назвою «Луганський коледж культури та мистецтв»⁷. У 2010 році коледж передано у державну власність і приєднано до Луганського державного інституту культури і мистецтв⁸.

– 1946 року – **Ужгородське музичне училище** після приєднання Закарпаття до України, першим директором якого став один із засновників композиторської школи Закарпаття Дезидерій Євгенович Задор. Постановою Ради Міністрів УРСР 1991 року училищу присвоєне його ім'я⁹.

¹ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 19 травня 1989 р. № 141 Про присвоєння імен учбовим і культурно-освітнім закладам. Про присвоєння Львівському музичному училищу імені українського композитора С. П. Людкевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-prisvoennja-imen-uchbovim-i-kulturno-osvitnim-zakladam-doc80062.html> – Дата доступу: 15.01.2015.

² Постанова Ради Міністрів Української РСР від 9 грудня 1965 р. № 1175 Про присвоєння Івано-Франківському музичному училищу імені українського композитора Д. В. Січинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402-85-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

³ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 12 листопада 1986 № 390 Про присвоєння Чернівецькому музичному училищу імені українського письменника і композитора С. І. Воробкевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-prisvoennja-imen-uchbovim-zakladam-doc41507.html> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁵ Постанова Раднаркому УРСР від 24 січня 1945 р. № 75 Про створення Дрогобицького музичного училища. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ddmu.org.ua/index.php?dn=info&pa=about> – Дата доступу: 22.05.2015.

⁶ Рішення виконкому Львівської обласної Ради народних депутатів від 1 червня 1995 р. № 40. Про присвоєння Дрогобицькому музичному училищу імені українського композитора В. О. Барвінського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drohobych.com.ua/2010/04/27/ii-mizhnarodnyj-konkurs-yunyh-pianistiv-im-v-barvinskoho> – Дата доступу: 12.06.2015.

⁷ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁸ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2010 р. № 1683-р. Про передачу цілісного майнового комплексу Луганського обласного коледжу культури і мистецтв у державну власність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1683-2010-%D1%80> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁹ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 27 лютого 1991 р. № 47. Про присвоєння Ужгородському музичному училищу імені композитора Дезидерія Задора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/47%D0%B0-91-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

Досить інтенсивно розвивалась в Україні музична освіта і в роки повоєнної відбудови: протягом 12 років, починаючи з 1955 року, було створено 13 музичних училищ, зокрема:

– **1955 року – Рівненське музичне училище**, яке Постановою Кабінету Міністрів України 1997 р. було об'єднане з Дубенським училищем культури під назвою «Рівненське училище мистецтв і культури»¹. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України 1998 року, коледж став структурним підрозділом Рівненського державного гуманітарного університету як Рівненське музичне училище².

– **1958 року – Вінницьке музичне училище**³. До 10-річчя заснування навчального закладу було присвоєне ім'я Миколи Дмитровича Леонтовича. Постановою Кабінету Міністрів України 1997 року його було об'єднано з Тульчинським училищем культури під назвою «Вінницьке училище культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича»⁴. 2002 року Тульчинське училище знову набуло юридичної самостійності, а Вінницьке – зберегло останню назву⁵.

– **1958 року – Тернопільське музичне училище**⁶, рішенням сесії обласної ради народних депутатів 1963 року йому присвоєне ім'я Соломії Крушельницької⁷.

– **1959 року – Луцьке музичне училище**, яке, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України, 1997 року було об'єднане з Луцьким училищем культури під назвою «Волинське училище культури і мистецтв»⁸. У 2009 році рішенням обласної ради народних депутатів училищу присвоєне ім'я І. Ф. Стравінського⁹.

– **1959 року – Кіровоградське музичне училище.**

– **1959 року – Хмельницьке музичне училище**, якому Постановою Кабінету Міністрів України 2000 року було присвоєне ім'я Владислава Івановича Заремби¹⁰.

---

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

² Постанова Кабінету Міністрів України від 14 грудня 1998 р. № 1973 Про створення Рівненського державного гуманітарного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1973-98-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

³ Наказ Міністерства культури Української РСР від 27 червня 1958 р. № 147 Про створення Вінницького музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

⁴ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁵ Рішення Вінницької облради від 07.11.2002 № 99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vinmuzik.vinnitsa.com/index.php?option=com_content&task=section&id=1&Itemid=2 – Дата доступу: 15.01.2015.

⁶ Наказ Міністерства культури Української РСР від 18 лютого 1958 р. № 126 Про створення Тернопільського музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

⁷ Рішення сесії Тернопільської обласної Ради народних депутатів від 24 серпня 1963 р. № 721 Про присвоєння Тернопільському музичному училищу імені Соломії Крушельницької. – Крушельницької [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1973-98-%D0%BF> – Дата доступу: 12.01.2015.

⁸ Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁹ Рішення Волинської обласної ради від 23 жовтня 2009 р. № 34/19 Про присвоєння Волинському державному училищу культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1191.1602.0> – Дата доступу: 15.01.2015.

¹⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2000 р. № 206 Про присвоєння Про присвоєння імені Владислава Івановича Заремби Хмельницькому музичному училищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/206-2000-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

- 1959 року – **Криворізьке музичне училище** як філію Дніпропетровського музичного училища. Від 1961 року це самостійний навчальний заклад.
- 1961 року – **Черкаське музичне училище**, якому Постановою Ради Міністрів УРСР 1986 року присвоєне ім'я Семена Степановича Гулака-Артемівського¹.
- 1961 року – **Чернігівське музичне училище**, якому 1977 року присвоєно ім'я Левка Миколайовича Ревуцького.
- 1963 року – **Уманське музичне училище**, якому Постановою Ради Міністрів УРСР 1988 року присвоєне ім'я Порфирія Даниловича Демуцького².
- 1965 року – **Дзержинське музичне училище**.
- 1966 року – **Маріупольське музичне училище**.
- 1966 року – **Сєверодонецьке музичне училище**, до 10-річчя заснування якого Постановою Ради Міністрів УРСР 1976 року присвоєно ім'я Сергія Сергійовича Прокоф'єва³.
- 1967 року – **Дніпродзержинське музичне училище**.

У новостворених училищах спочатку діяли 3-4 класи: фортепіано, скрипки, баяна, співу. З часом вони розвивалися до рівня повноцінних відділень (циклових комісій): фортепіано, струнно-смичкові інструменти, народні інструменти, спів тощо. Протягом 8–10 років училища були належно укомплектовані відповідними педагогічними кадрами. У їх структурі діяли 7–9 відділень, кожне з яких здійснювало підготовку фахівців відповідної спеціальності чи спеціалізації. У кожному обласному центрі України діє музичний навчальний заклад, а в деяких містах – і більше: у Дніпропетровську – два, у Донецьку – чотири, у Львові – два, у Луганську – два, у Черкаській області – два.

Високий рівень розвитку музичних училищ припав на середину 1990-х років: училища випускали найбільше спеціалістів за сімома спеціальностями: «Фортепіано», «Струнно-смичкові інструменти», «Народні інструменти», «Духові та ударні інструменти», «Спів», «Хорове диригування», «Теорія музики».

Випускники музичних училищ переважали у педагогічних колективах дитячих музичних шкіл (ДМШ). Протягом майже десяти років (до кінця 1990 р.) мережа шкіл естетичного виховання щорічно розширювалася майже на 100 ДМШ, які відкривалися здебільшого у невеликих містах і містечках із населенням не менше 5 тис. осіб. Середньорічний прийом/випуск у музичних училищах України 1990 року становив більше 4,3 тис. осіб, а працевлаштування випускників за розподілом, відповідно до чинного на той час законодавства, сягало 87,6% (за статистичними даними)⁴.

¹ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 12 листопада 1986 № 390 Про присвоєння імені українського і російського оперного співака, композитора і драматурга Гулака-Артемівського Семена Степановича Черкаському музичному училищу і надалі іменувати його – Черкаське музичне училище імені С. С. Гулака-Артемівського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP860390.html – Дата доступу: 15.01.2015.

² Постанова Ради Міністрів Української РСР від 13 травня 1988 р. № 133 Про присвоєння імені Порфирія Даниловича Демуцького Уманському музичному училищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP880133.html – Дата доступу: 15.01.2015.

³ Постанова Ради Міністрів Української РСР від 15 червня 1976 р. № 289 Про присвоєння імені С. С. Прокоф'єва Сєверодонецькому музичному училищу Ворошиловградської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP760289.html – Дата доступу: 15.01.2015.

⁴ Наказ Держосвіти СРСР від 22.08.1988 № 286 Про затвердження Положення про розподіл і використання в народному господарстві випускників вищих і середніх спеціальних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0135-94> – Дата доступу: 10.06.2015.

Після набуття Україною державної незалежності і набрання чинності Закону України «Про освіту» (травень, 1991)¹ музичні училища почали здійснювати підготовку фахівців – молодших спеціалістів за спеціальностями: «Фортепіано», «Струнно-смичкові інструменти», «Народні інструменти», «Духові та ударні інструменти», «Спів», «Хорове диригування», «Теорія музики». З часом, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України 1994 р., ці спеціалізації були об'єднані в системі вищої освіти у межах однієї спеціальності «Музичне мистецтво»².

Завдяки роботі музичних училищ рівень забезпечення дитячих музичних шкіл фахівцями середньої ланки освіти досяг на кінець 1990 року 97% (за статистичними даними)³.

Після розпаду СРСР в Україні склалася мережа дитячих музичних шкіл (шкіл мистецтв), у якій на кінець 1991/1992 навчального року діяло більше 1,4 тис. таких позашкільних навчальних закладів. У них навчалось майже 330 тис. учнів, а навчальний процес забезпечували 34,5 тис. викладачів. Найобдарованіші випускники музичних шкіл ставали абітурієнтами музичних училищ.

Протягом наступних 1991–1995 років в усіх музичних училищах поступово скорочувався план прийому внаслідок зменшення фінансування підготовки кадрів із місцевих бюджетів. Цей період негативно позначився і на розподілі та закріпленні на місцях призначення випускників вищів у результаті зміни усталеного порядку працевлаштування. Наказом Міністерства освіти України було затверджено положення про сприяння працевлаштуванню випускників, яким не передбачалося обов'язкового відпрацювання певного терміну за направленням⁴. Направлення видавалось випускникам (за наявності замовлення) безпосередньо вищим навчальним закладом. Згідно з новою постановою, представники державних органів, яким підпорядковувались навчальні заклади, не зобов'язувалися брати участь у розподілі випускників.

Обсяги підготовки фахівців у музичних училищах із кожним роком постійно зменшувалися: порівняно з 1993 роком, план прийому до музичних училищ 2013 року зменшився майже на половину: якщо 1993 року до 33 музичних училищ України було зараховано 4440 студентів, то 2013 року – лише 2248, або 50,6%⁵. Приблизно таке співвідношення й у показниках випуску (див. таблицю 1).

Починаючи з 1994 року, більшість обласних управлінь культури через відсутність скоординованої взаємодії з галузевим центральним органом припинили збирати,

---

¹ Закон УРСР «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-ХІІ із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> – Дата доступу: 26.06.2015.

² Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.1994 № 325 Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source – Дата доступу: 30.06.2015.

³ Звіт Міністерства культури України УРСР за 1990 рік по формі 1-к «Про чисельність, склад і рух працівників закладів культури, які займають посади керівників і спеціалістів». – Архів Міністерства культури України.

⁴ Наказ Міністерства освіти України від 23.03.1994 № 79 Про затвердження Положення про сприяння в працевлаштуванні випускників державних вищих навчальних закладів і професійних навчально-виховних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0135-94> – Дата доступу: 15.01.2015.

⁵ Наказ Міністерства культури України від 04.06.2013 р. № 484 Про затвердження плану прийому до вищих навчальних закладів культури і мистецтв комунальної форми власності на 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/333559;jsessionid=E34E666078F1189D786D01674205AA35.app5:2> – Дата доступу: 15.01.2015.

узагальнювати і надсилати до Міністерства культури інформацію за відомчою формою звітності («1-к. Про чисельність склад і рух працівників, що займають посади керівників і спеціалістів»), яка містила дані про стан забезпечення галузі фахівцями¹. Такий звіт надавав можливість визначати кадрові потреби дитячих музичних шкіл, професійних музичних (філармонійних) колективів, муніципальних оркестрів, хорів, ансамблів на рівні області (міста) і формувати обсяги підготовки фахівців у музичних училищах. Відсутність щорічного моніторингу за допомогою такої звітності позбавила можливість розраховувати потреби у підготовці кадрів у музичних училищах.

У 2012 році структурним підрозділом Мінкультури з координації роботи галузевих навчальних закладів було одноразово досліджено (шляхом застосування призупиненої форми статистичної звітності «1-к») стан кадрового забезпечення в регіонах України і виявлено, що в окремих областях значно перевищено обсяг підготовки кадрів, зокрема в музичних училищах. Так, працевлаштування випускників комунальних ВНЗ культури і мистецтв I–II рівнів акредитації у Донецькій області (7 ВНЗ) становило 40,1%, в Івано-Франківській (2) – 50,0%, у Житомирській (2) – 54,5% при середньому показнику по Україні – 84,7%. Наведені показники свідчать про можливість скорочення, у середньому, на 1/5 обсягів прийому студентів. Крім того, можливо оптимізувати мережу музичних училищ у Донецькій (4), Дніпропетровській (2), Львівській (2) та Черкаській (2) областях.

Останнім часом відбуваються суттєві зміни у законодавстві щодо діяльності музичних училищ. Нова редакція Закону України «Про вищу освіту»², прийнята 2014 року Верховною Радою України, може негативно позначитися на роботі музичних училищ, оскільки:

- із системи вищої освіти вилучено училище як тип навчального закладу і введено коледж (ст. 27);
- вилучено рівень підготовки «молодший спеціаліст» і введено рівень «молодший бакалавр» (ст. 5);
- запроваджено прийом на ступінь «молодший бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти за результатами ЗНО (п. 4, ст. 44);
- викладач коледжу має набути статусу науково-педагогічного працівника, як і особи, які мають науковий ступінь або вчене звання, а також ступінь магістра (п. 9, ст. 55).

Зазначені законодавчі зміни спрямовані на реорганізацію музичних училищ в коледжі, однак здійснення таких заходів є сумнівним, бо викладачі не набувають при цьому статусу науково-педагогічних працівників, а віковий ценз абітурієнтів не збільшиться на 3 роки (9 – 12 класи).

Для ефективної роботи музичних училищ необхідно забезпечити сприятливе правове поле. Насамперед, слід виявити реальні потреби у фахівцях музичного мистецтва на ринку праці. У цьому має полягати мотивація і ресурсна основа роботи навчального закладу. Визначати потреби дитячих музичних шкіл, концертних організацій, творчих (філармонійних) колективів у фахівцях – випускниках музичних училищ – можна на основі даних відомчої форми статистичного звіту «Про чисельність, склад та рух пра-

¹ Постанова Держкомстату СРСР від 24.05.1989 № 106 Про затвердження відомчої форми статистичної звітності 1-к «Про чисельність, склад і рух працівників які займають посади керівників і спеціалістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hmu-zaremba.at.ua/index/0-4> – Дата доступу: 02.06.2015.

² Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/content/zakon-ukrayiny-pro-vyshchu-osvitu-vid-01072014-no-1556-vii> – Дата доступу: 15.01.2015 р. (статті 5, 28, 44, 55).

цівників, які займають посади керівників та спеціалістів підприємств, установ і організацій галузі культури», яку вкрай необхідно відновити на рівні Мінкультури¹. Дані цього звіту дадуть можливість прогнозувати кадрову ротацію працівників за віком на рівні будь-якої посади в закладах і установах галузі, планувати кар'єрне зростання, заповнення вакансій, заочне навчання без відриву від виробництва тощо. Перспективне планування реальних обсягів підготовки фахівців у музичних училищах, їх розподіл і закріплення на місцях призначення не призведе до перевиробництва кадрів.

Безперечно, до музичних коледжів мають вступати абітурієнти на базі 9 класів загальноосвітньої школи, які водночас закінчили дитячі музичні школи, тобто мають початкову фахову підготовку. Якщо абітурієнт вступатиме до музичного коледжу на базі повної загальної середньої освіти, то неминуча трирічна перерва у процесі спеціальної підготовки (ідеється про закінчення ним музичної школи). Це може призвести до втрати молоддю зацікавленості у творчому удосконаленні і спонукати її до професійної переорієнтації.

Не менш важливо усвідомлювати, що викладач спеціальних дисциплін музичного училища (коледжу) має системно і щоденно вдосконалювати свій фаховий рівень, щоб працювати артистом чи керівником професійного творчого колективу. Зазвичай у викладачів не залишається часу для наукової роботи, зокрема – виконання дисертаційного дослідження. Для них важливою є концертна діяльність, за яку їм присуджують почесні звання народного артиста України, заслуженого діяча мистецтв України, заслуженого артиста України та заслуженого працівника культури України. Таким викладачам музичних академій присвоюється вчене звання професора і доцента без захисту дисертацій². Ця позиція підтверджується рішенням Координаційної ради з питань мистецької освіти і науки при Національній академії мистецтв України як галузевій академії наук (протокол № 2 від 16.12.2014).

Зважаючи на зазначене, необхідно:

1. Внести змін до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII щодо:

- збереження музичних училищ у статусі коледжів із підготовки молодших бакалаврів у системі вищої освіти на основі нині діючих стандартів;
- збереження за викладачами музичних коледжів статусу педагогічних працівників;
- права абітурієнтів вступу до музичних коледжів на базі неповної загальної середньої освіти.

2. Здійснити заходи з оптимізації мережі музичних училищ у регіонах, де спостерігається перевиробництво кадрів.

3. Відновити в системі Мінкультури статистичну складання та аналіз статистичної звітності за формою 1-к «Про чисельність, склад і рух працівників, які займають посади керівників і спеціалістів».

---

¹ Наказ Міністерства культури України від 24 грудня 2013 року № 917/0/17-13 Про затвердження відомчої форми звіту «Про чисельність, склад та рух працівників, які займають посади керівників та спеціалістів підприємств, установ і організацій галузі культури» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/349860> – Дата доступу: 12.01.2015.

² Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2008 р. № 1149 Про затвердження Порядку присвоєння вченого звання професора і доцента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1149-2008-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

Таблиця 1.

ВІДОМОСТІ
про (за хронологічним принципом) формування мережі музичних училищ
(училищ мистецтв і культури) України і про середньорічний прийом/випуск
студентів (станом на кінець 1993, 2013 років) на основі архівних і статистичних даних

№ п/п	Назва музичного училища (училища мистецтв і культури)	Рік заснування	Рік присвоєння імені	Середньорічний прийом/випуск	
				1993	2013
1.	Київський інститут музики імені Р. М. Глієра	1868/2008*	1956	210	107
2.	Харківське музичне училище імені Б. М. Лятошинського	1883	1968	150	77
3.	Одеське училище мистецтв і культури імені К. Ф. Данькевича	1897/1997*	1984	120	60
4.	Миколаївське музичне училище	1900		130	62
5.	Дніпропетровська консерваторія імені М. І. Глінки	1901/2006*	1948	180	87
6.	Полтавське музичне училище імені М. В. Лисенка	1903	1953	165	82
7.	Херсонське музичне училище	1908		130	68
8.	Сімферопольське музичне училище імені П. І. Чайковського	1910	1940	130	65
9.	Житомирське музичне училище імені В. С. Косенка	1911	1938	140	69
10.	Сумське училище мистецтв і культури імені Д. С. Бортнянського	1919/1997*	1985	120	60
11.	Артемівське музичне училище імені І. Ф. Карабиця	1926	2004	90	45
12.	Запорізьке музичне училище імені П. І. Майбороди	1930	1990	130	62
13.	Донецьке музичне училище	1935		150	80
14.	Львівське музичне училище імені С. П. Людкевича	1939	1989	180	87
15.	Івано-Франківське музичне училище імені Д. В. Січинського	1940	1965	140	70
16.	Чернівецьке училище мистецтв імені С. І. Воробкевича	1940/1997*	1986	185	92
17.	Дрогобицьке музичне училище імені В. О. Барвінського	1945	1995	185	90
18.	Луганський коледж культури і мистецтв	1945/1997*		130	65
19.	Ужгородське музичне училище імені Д. Є. Задора	1946	1991	130	62
20.	Рівненське музичне училище	1955/1998**			
21.	Вінницьке училище культури і мистецтв імені М. Д. Леонтовича	1958/1997*	1968	170	102
22.	Тернопільське музичне училище імені С. Крушельницької	1958	1963	150	80
23.	Волинське училище культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського	1959/1997*	2009	120	60
24.	Кіровоградське музичне училище	1959		135	64
25.	Хмельницьке музичне училище імені В. І. Заремби	1959	2000	140	67

№ п/п	Назва музичного училища (училища мистецтв і культури)	Рік заснування	Рік присвоєння імені	Середньорічний прийом/випуск	
				1993	2013
26.	Криворізьке музичне училище	1960		120	60
27.	Черкаське музичне училище імені С. С. Гулака-Артемовського	1961	1986	100	51
28.	Чернігівське музичне училище імені Л. М. Ревуцького	1961	1977	150	83
29.	Уманське музичне училище імені П. Д. Демущого	1963	1988	80	50
30.	Держинське музичне училище	1965		60	20
31.	Маріупольське музичне училище	1966		70	45
32.	Севєродонецьке музичне училище імені С. С. Прокоф'єва	1966	1976	120	56
33.	Дніпродзержинське музичне училище	1967		100	55
Разом:				4310	2183

* У знаменнику вказано рік останньої реорганізації навчального закладу.

** Належить до системи МОН.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волков С. М. Інституціалізовані соціокультурні системи: регіональна специфіка та динаміка / С. М. Волков. – К. : І-т культурології НАМ України, 2010. – 248 с.
2. Декларація «Про приєднання України до Болонського процесу» від 19 травня 2005 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://msmb.org.ua/books/thematic_bibliography/48 – Дата доступу: 25.06.2015.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pdaa.edu.ua/content/zakon-ukrayiny-pro-vyshchu-osvitu-vid-01072014-no-1556-vii> – Дата доступу: 15.01.2015.
4. Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 № 2778-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2778-17> – Дата доступу: 2.07.2015.
5. Закон УРСР «Про освіту» від 23.05.1991 № 1060-XII із змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> – Дата доступу: 26.06.2015.
6. Звіт Міністерства культури УРСР за 1990 рік по формі 1-к Про чисельність, склад і рух працівників закладів культури, які займають посади керівників і спеціалістів. – Архів Міністерства культури України.
7. Наказ Держосвіти СРСР від 22.08.1988 № 286 Про затвердження Положення про розподіл і використання в народному господарстві випускників вищих і середніх спеціальних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0135-94> – Дата доступу: 10.06.2015.
8. Наказ Міністерства культури України від 04.06.2013 р. № 484 Про затвердження плану прийому до вищих навчальних закладів культури і мистецтв комунальної форми власності на 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/333559;jsessionid=E34E666078F1189D786D01674205AA35.app5:2> – Дата доступу: 15.01.2015.
9. Наказ Міністерства культури України від 24 грудня 2013 року № 917/0/17-13 Про затвердження відомчої форми звіту «Про чисельність, склад та рух працівників, які займають посади керівників та спеціалістів підприємств, установ і організацій галузі культури» [Електронний ресурс].

ресурс]. – Режим доступу: <http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/349860> – Дата доступу: 12.01.2015.

10. Наказ Міністерства культури Української РСР від 18 лютого 1958 р. № 126 Про створення Тернопільського музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

11. Наказ Міністерства культури Української РСР від 27 червня 1958 р. № 147 Про створення Вінницького музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

12. Наказ Міністерства культури Української РСР від 4 серпня 1966 р. № 156 Про створення Маріупольського музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

13. Наказ Міністерства культури Української РСР від 5 жовтня 1955 р. № 671 Про створення Рівненського музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

14. Наказ Міністерства культури Української РСР від 5 червня 1965 р. № 16 Про створення Дзержинського музичного училища. – Архів Міністерства культури України.

15. Наказ Міністерства освіти України від 23.03.1994 № 79 Про затвердження Положення про сприяння в працевлаштуванні випускників державних вищих навчальних закладів і професійних навчально-виховних закладів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0135-94> – Дата доступу: 15.01.2015.

16. Постанова виконкому Хмельницької обласної Ради народних депутатів від 21 січня 1959 р. № 43/9 Про створення Хмельницького музичного училища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hmu-zaremba.at.ua/index/0-4> – Дата доступу: 02.06.2015.

17. Постанова Держкомстату СРСР від 24.05.1989 № 106 Про затвердження відомчої форми статистичної звітності 1-к «Про чисельність, склад і рух працівників які займають посади керівників і спеціалістів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP760289.html – Дата доступу: 15.01.2015.

18. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2008 р. № 1149 Про затвердження Порядку присвоєння вченого звання професора і доцента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1149-2008-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

19. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 травня 1997 р. № 526 Про вдосконалення мережі вищих та професійно-технічних навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/526-97-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

20. Постанова Кабінету Міністрів України від 02 лютого 2000 р. № 206 Про присвоєння Про присвоєння імені Владислава Івановича Заремби Хмельницькому музичному училищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/206-2000-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

21. Постанова Кабінету Міністрів України від 03 вересня 2014 р. № 495 Про затвердження Положення про Міністерство культури України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/495-2014-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

22. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 грудня 1998 р. № 1973 Про створення Рівненського державного гуманітарного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1973-98-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 14 грудня 1998 р. № 1973 Про створення Рівненського державного гуманітарного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1973-98-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 18.05.1994 № 325 Про Перелік напрямів підготовки фахівців з вищою освітою за професійним спрямуванням, спеціальностей різних кваліфікаційних рівнів та робітничих професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source – Дата доступу: 30.06.2015.

25. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 09 грудня 1965 р. № 1175 Про присвоєння Івано-Франківському музичному училищу імені українського композитора Д. В. Січинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402-85-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

26. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 12 листопада 1986 р. № 390 Про присвоєння Чернівецькому музичному училищу імені українського письменника і композитора С. І. Воробкевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://document.ua/proprisvoennja-imen-uchbovim-zakladam-doc41507.html> – Дата доступу: 15.01.2015.

27. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 12 листопада 1986 р. № 390 Про присвоєння Черкаському музичному училищу імені українського композитора С. С. Гулака-Артемовського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/kultura35/04.pdf> – Дата доступу: 20.05.2015.

28. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 13 травня 1988 р. № 133 Про присвоєння імені Порфирія Даниловича Демущького Уманському музичному училищу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP880133.html – Дата доступу: 15.01.2015.

29. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 14 листопада 1985 р. № 402 Про присвоєння Сумському музичному училищу імені українського композитора Д. С. Бортнянського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402-85-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

30. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 15 червня 1976 р. № 289 Про присвоєння імені С. С. Прокоф'єва Сєверодонецькому музичному училищу Ворошиловградської області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/KP760289.html – Дата доступу: 15.01.2015.

31. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 19 вересня 1968 р. № 475 Про присвоєння Харківському музичному училищу імені композитора Б. М. Лятошинського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnt.lviv.ua/wpcontent/uploads.pdf> – Дата доступу: 01.07.2015.

32. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 19 травня 1989 р. № 141 Про присвоєння імен учбовим і культурно-освітнім закладам. Про присвоєння Львівському музичному училищу імені українського композитора С. П. Людкевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-prisvoennja-imen-uchbovim-i-kulturno-osvitnim-zakladam-doc80062.html> – Дата доступу: 15.01.2015.

33. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 27 лютого 1991 р. № 47. Про присвоєння Ужгородському музичному училищу імені композитора Дезидерія Задора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/47%D0%B0-91-%D0%BF> – Дата доступу: 15.01.2015.

34. Постанова Ради Міністрів Української РСР від 6 липня 1984 р. № 279 Про присвоєння Одеському музичному училищу імені видатного українського композитора К. Ф. Данькевича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cnt.lviv.ua/wpcontent/uploads.pdf> – Дата доступу: 30.06.2015.

35. Постанова Раднаркому УРСР від 24 січня 1945 р. № 75 Про створення Дрогобицького музичного училищ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ddmu.org.ua/index.php?dn=info&ra=about> – Дата доступу: 22.05.2015.

36. Рішення виконкому Львівської обласної Ради народних депутатів від 1 червня 1995 р. № 40. Про присвоєння Дрогобицькому музичному училищу імені українського композитора В. О. Барвінського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drohobych.com.ua/2010/04/27/ii-mizhnarodnvi-konkurs-vunvh-pianistiv-im-v-barvinskoho> – Дата доступу: 12.06.2015.

37. Рішення Волинської обласної ради від 23 жовтня 2009 р. № 34/19 Про присвоєння Волинському державному училищу культури і мистецтв імені І. Ф. Стравінського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1191.1602.0> – Дата доступу: 15.01.2015.

38. Рішення Дніпропетровської обласної ради від 22 березня 2006 р. № 775-33/IV Про перейменування Дніпропетровського обласного музичного училища імені М. І. Глінки в Дніпропетровську консерваторію імені М. Глінки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dk.dp.ua/index.php?id=5> – Дата доступу: 12.06.2015.

39. Рішення сесії Тернопільської обласної Ради народних депутатів від 24 серпня 1963 р. № 721 Про присвоєння Тернопільському музичному училищу імені Соломії Крушельницької [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1973-98-%D0%BF> – Дата доступу: 12.01.2015.

40. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2004 р. № 66-р Про присвоєння імені Івана Карабиця Артемівському музичному училищу та дитячій музичній школі м. Дзержинська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/66-2004-%D1%80> – Дата доступу: 15.01.2015.

41. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2010 р. № 1683-р. Про передачу цілісного майнового комплексу Луганського обласного коледжу культури і мистецтв у державну власність [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1683-2010-%D1%80> – Дата доступу: 15.01.2015.

42. Розпорядження Ради Міністрів Української РСР від 08 вересня 1959 р. № 1210 Про створення Кіровоградського музичного училища [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ic.ac.kharkov.ua/RIO/kultura35/04.pdf> – Дата доступу: 13.06.2015.

Походзей І. І. Музичні училища України в системі підготовки мистецьких кадрів: історія, стан, перспективи. Розкрито передумови формування в Україні протягом 1868–1967-х років мережі музичних училищ, причетність до їх заснування у різні історичні періоди видатних музикантів. Проаналізовано стан підготовки музичними училищами кадрів в усіх регіонах України, ефективність законодавчого і нормативно-правового регулювання вищої мистецької освіти. Визначено оптимальні шляхи збереження і розвитку мережі, можливі організаційні заходи щодо удосконалення роботи музичних училищ.

Ключові слова: музична освіта, музичне училище, фахівець музичного мистецтва, спеціальний музичний навчальний заклад.

Походзей И. И. Музыкальные училища Украины в системе подготовки творческих кадров: история, состояние, перспективы. Раскрыты предпосылки формирования в Украине на протяжении 1868 – 1967-х годов сети музыкальных училищ, причастность к их созданию выдающихся музыкантов. Проанализировано состояние подготовки музыкальными училищами кадров во всех регионах Украины, эффективность законодательного и нормативно-правового регулирования особенностей высшего художественного образования. Определены оптимальные пути сохранения и развития сети, возможные организационные мероприятия по усовершенствованию работы музыкальных училищ.

Ключевые слова: музыкальное образование, музыкальное училище, специалист музыкального искусства, специальное музыкальное учебное заведение.

Pokhodzei I. I. Musical Colleges of Ukraine in Training Personell in the Arts: History, Status and Prospects. The article reveals the conditions of the formation of a network of musical colleges in Ukraine, and their involvement in the establishment of prominent musicians in different historical periods during 1868–1967. It analyses the state of education in musical colleges in all regions of Ukraine, the effectiveness of legislative and legal regulation, the characteristics of higher art education. Optimal ways of preservation and development of the network, possible arrangements to improve the operation of music schools are also defined.

Keywords: music education, musical college, a specialist of musical art, a special musical institution.